

УДК 32:94(477.75)
ББК 66:63.3(4УКР)
Б 74

Друкується за рішенням вченої ради
Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України
(протокол № 6 від 05.11.2013)

О. В. Богомолів

Б 74 Меджліс кримськотатарського народу. Інституційний аналіз. –
К.: Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України,
2013. – 80 с.

ISSN 978-966-02-7081-7

Робота присвячена аналізу суспільно-політичного інституту, заснованого у 1991 році на піку масового повернення кримських татар на історичну батьківщину як “виконавчий орган” загальнонаціональних зборів кримських татар, Курултаю. Заснування Меджлісу стало апогеєм у розвитку підпільного руху радянської доби за відновлення прав кримськотатарського народу, воно закріпило провідну групу активістів цього руху у статусі кримськотатарських національних лідерів вже у новій українській державі, напередодні її незалежності. Згодом було створено цілу систему кримськотатарських органів представницької демократії (місцеві меджліси). У рамках цього дослідження під терміном Меджліс ми розуміємо саме цю систему виборних органів у цілому, а не лише її вищу ланку – Міллій Меджліс (або центральний Меджліс). Суспільна дискусія щодо ролі й місця Меджлісу в українському суспільстві просякнута духом ідеологічного протистояння, що заважає об’єктивній оцінці ролі та місця цього складного суспільно-політичного інституту, важливого для самовизначення, захисту власної ідентичності та життєзабезпечення цілої етнічної спільноти. Попри унікальність історичного досвіду кожної етнічної групи, структурно-функціональний аналіз Меджлісу як однієї з найбільш розвинених форм самоорганізації громади в сучасній Україні має цінність й в ширшому контексті, адже він дозволяє глибше зрозуміти природу можливостей та обмежень, що визначають траєкторію складних перетворень, через які приречені пройти посткомуністичні суспільства.

ББК 66:63.3(4УКР)

ISSN 978-966-02-7081-7

© О. В. Богомолів, 2013

ЗМІСТ

Вступ	3
Організаційні засади та політичні практики	6
Меджліс у дзеркалі громадської думки	25
Організована спільнота і влада: від протистояння до діалогу, від діалогу до змагання	33
Меджліс як демократичний інститут	46
Опозиція та автономні групи в умовах обмеженого плюралізму	59
Заключні тези: від організованої до демократичної громади?	74